

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет історії, політології та національної безпеки

Кафедра історії України та археології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

**ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА ТА ПАМ'ЯТКО-ОХОРОННА
ДІЯЛЬНІСТЬ НА ПРАВОБЕРЕЖНІЙ УКРАЇНІ У XVIII - XX СТ.**

підготовки бакалаврів

спеціальності 014 Середня освіта (Історія)

**освітньо-професійної програми «Середня освіта. Історія,
правознавство»**

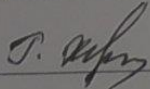
Силабус нормативного освітнього компонента «Історико-краєзнавча та

пам'ятко-охоронна діяльність на Правобережній Україні у XVIII - XX ст.»
підготовки бакалаврів, галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 014
Середня освіта (Історія), освітньо-професійної програми «Середня освіта.
Історія, правознавство».

Розробник: Кінд-Войтюк Наталія Василівна, кандидат історичних наук,
доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної/освітньо-наукової/освітньо-творчої програми:

 (Хлібовська О. М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
кафедри історії України та археології

Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (проф. Баран В. К.)

I. Опис освітнього компонента

<p>Найменування показників</p>	<p>Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна /освітньо наукова/освітньо творча програма, освітній рівень</p>	<p>Характеристика освітнього компонента</p>
<p>Денна форма навчання</p>	<p>01 Освіта/Педагогіка; 014 Середня освіта (Історія); Середня освіта. Історія, правознавство.</p>	<p>Вибіркова</p>
<p>Кількість годин/кредитів 150/5</p>		<p>Рік навчання 3</p>
		<p>Семестр 6</p>
<p>ІНДЗ: є</p>		<p>Лекції 10 год.</p>
		<p>Практ. (семінар.) 20 год.</p>
		<p>Самост. робота 110 год.</p>
<p>Мова навчання українська</p>		
		<p>Форма контролю: залік</p>

II. Інформація про викладача

ППП Кінд-Войтюк Наталія Василівна

Науковий ступінь кандидат історичних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри історії України та археології

Контактна інформація (номер мобільного зв'язку, електронна адреса). тел. +38 (066) 351 01 05;

e-mail: Kind-Voytyuk.Nataliya@vnu.edu.ua; kind2017@ukr.net

Дні занять (посилання на електронний розклад). <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу. Силабус вибіркового освітнього компонента «Історико-краєзнавча та пам'ятко-охоронна діяльність на Правобережній Україні у XVIII - XX ст.» укладений відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта. Історія, правознавство» підготовки бакалаврів, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта (Історія). Предметом курсу «Історико-краєзнавча та пам'яткоохоронна діяльність на Правобережній Україні кінця XVIII – початку XX століття» є передумови, закономірності, обставини і зміст початків наукового вивчення різних періодів історії та історико-культурних пам'яток Правобережної України, а саме Київщини, Волині і Поділля, впродовж кінця XVIII – початку XX століття.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Історико-краєзнавча та пам'яткоохоронна діяльність на Правобережній Україні кінця XVIII – першої половини XIX століття.

Змістовий модуль 2. Історико-краєзнавчі та пам'яткоохоронні дослідження на Правобережній Україні другої половини XIX — початку XX століття.

2. Пререквізити (попередні курси, на яких базується вивчення дисципліни). Для ефективного засвоєння дисципліни «Історико-

краєзнавча та пам'ятко-охоронна діяльність на Правобережній Україні у XVIII - XX ст.» студент повинен попередньо або паралельно вивчити дисципліни «Історія України нового часу».

Постреквізити. Нормативні та вибіркові курси бакалавської програми.

3. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета спецкурсу – висвітлити передумови, закономірності, обставини і зміст початків наукового вивчення різних періодів історії та історико-культурних пам'яток Правобережної України, а саме Київщини, Волині і Поділля, впродовж кінця XVIII – початку XX століття. На прикладі конкретних історичних праць, а також діяльності низки регіональних та місцевих історико-пам'яткознавчих товариств, музейних закладів довести, що історичні дослідження Правобережної України, у вказаний період накопичили значний фактологічний матеріал, заклали міцний фундамент подальшого вивчення регіону.

Основними завданнями вивчення дисципліни є

- дослідити передумови, закономірності, обставини і зміст початків наукового вивчення різних періодів історії та історико-культурних пам'яток Правобережної України, а саме Київщини, Волині і Поділля, впродовж кінця XVIII – початку XX століття;
- охарактеризувати наукову діяльність українських і польських дослідників з вивчення історії та пам'яток Київщини, Волині і Поділля.
- вивчити діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва, Історичного товариства Нестора-літописця, Петербурзької археологічної комісії і Московського археологічного товариства у дослідженнях історичного минулого і пам'яток Правобережної України;
- проаналізувати застосування реконструктивних робіт для збереження пам'яток зодчества Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття .
- описати науково-пошукові експедиції вчених і місцевих шанувальників історичної старовини по губерніях Правобережної України;

- формувати у студентів уміння самостійно виявляти, вивчати й аналізувати історичні процеси, події та явища;
- виховувати у студентів почуття патріотизму, пошани до історичного минулого українського народу, його культури та пам'яток старовини.

4. Результати навчання (Компетентності).

За результатами вивчення курсу студенти повинні оволодіти наступними компетентностями:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки, ідентифікувати себе як громадянина України; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, поважати верховенство права, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК 2. Здатність поважати, зберігати загальнолюдські та національні цінності і досягнення, національну ідентичність, усвідомлювати культурну самобутність і різноманітність; здатність взаємодіяти в мультикультурному середовищі.

ЗК 4. Здатність розпізнавати, осмислювати, вирішувати проблеми у складних психолого-педагогічних ситуаціях та соціальних умовах; виявляти толерантності та уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати.

ФК 1. Здатність спілкуватися державною мовою, вести конструктивну дискусію; висловлювати думку в усній і письмовій формі; поважати індивідуальні мовні особливості учнів/учениць.

ФК. 4. Здатність розпізнавати та оцінювати правові процеси та явища, знання основних засад законодавства України щодо захисту прав людини та дитини.

ФК 5. Здатність формувати вміння учнів/учениць аналізувати, анотувати, коментувати історичні та правничі джерела, наукові дослідження; розвивати і поглиблювати навички критичного мислення.

ФК 6. Здатність вільно оперувати історичної та правничою термінологією, психолого-педагогічними та методичними поняттями та термінами.

ФК 8. Здатність проводити наукові, педагогічні дослідження в галузі історії та правознавства, педагогічних технології, генерувати нові ідеї; діяти вмотивовано та автономно.

ФК 9. Здатність до практичного застосування здобутих знань з історії, правознавства; самокритично, інноваційно та раціонально організувати науковий, навчально-методичний та виховний процес на основі компетентнісного підходу; виявляти ініціативу та оцінювати зроблене.

ФК 13. Здатність до формування та реалізації власної траєкторії професійного зростання, усвідомлення соціальних функцій вчителя; здатність учитися вчитися, ставити цілі і мотивувати себе; здатність навчатися протягом життя.

Результати навчання.

ПРН 1. Знати основні факти, події, явища української та всесвітньої історії, встановлювати зв'язки між суспільними процесами, явищами, подіями світової та вітчизняної історії, прослідковувати визначальні процеси у закордонному українському соціумі, оцінювати сучасні історичні та державотворчі процеси, прогнозувати їх розвиток; подавати оцінку історичних подій та історичних постатей, співзвучну цінностям та уявленням відповідного часу чи відповідної групи людей, толерувати загальнолюдські цінності та зберігати національну ідентичність.

ПРН 2. Використовувати у професійній діяльності основні концепції вітчизняної та світової історії, аналізувати їх; розрізняти типи і види історичних, педагогічних джерел та джерел права, володіти методами їх пошуку та критичного аналізу.

ПРН 3. Оперувати понятійно-категоріальним апаратом сучасної історичної, правничої та педагогічної наук, послуговуватися в професійній діяльності науковою термінологією, визначати та застосовувати теоретичні поняття для аналізу й пояснення історичних подій та явищ.

ПРН 5. Розуміти і презентувати у процесі навчання та практичної діяльності здобувачам освітніх послуг державотворчі та правотворчі процеси в суспільстві, оперувати знаннями основ правознавства та правової культури у реалізації та захисті прав дитини в Україні та світі.

ПРН 6. Володіти та поєднувати традиційні педагогічні технології і методики навчання історії та правознавства з практикою інноваційної педагогічної діяльності, розробляти та презентувати новітні методики, форми, технології

навчання; передбачати напрямки та результати освітнього процесу, орієнтованого на формування компетентностей з історії та правознавства.

ПРН 7. Володіти засобами організації та мотивації науково-пошукової діяльності учнів/учениць у галузі історії, правознавства, методики навчання історії, краєзнавчого спрямування; володіти методами репрезентації результатів досліджень.

ПРН 9. Вміння навчати учнів методами самооцінювання, аргументації власної позицію, формулювання власних припущень щодо явищ, процесів, подій, осіб; розвивати критичне мислення.

ПРН 11. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, пропонувати навчальні проекти, презентації та проводити їх публічний захист.

ПРН 12. Формувати середовище для толерантного і конструктивного спілкування учнів/учениць на актуальні суспільні-політичні та правознавчі теми з представниками наукових, громадських, релігійних і національнокультурних організацій і спільнот.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Сем.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Історико-краєзнавча та пам'яткоохоронна діяльність на Правобережній Україні кінця XVIII – першої половини XIX століття.						
Тема 1. Вступна лекція. Джерела й наукова література до вивчення спецкурсу.	7	2		5		
Тема 2. Теоретичні засади вивчення і збереження історичних пам'яток Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.	15	2	2	10	1	3
Тема 3. Загальноросійські археологічні з'їзди – важливий етап у розвитку історичного пам'яткознавства Правобережної України.	15	2	2	10	1	3
Тема 4. Петербурзька археологічна комісія і Московське археологічне товариство у дослідженнях	13		2	10	1	3

історичного минулого і пам'яток Правобережної України.						
Тема 5. М. Іванішев – дослідник пам'яток Правобережної України.	13		2	10	1	3
Тема 6. Діяльність Історичного товариства Нестора-літописця.	13		2	10	1	3
Разом за модулем 1	76	6	10	55	5	
Змістовий модуль 2. Історико-краєзнавчі та пам'яткоохоронні дослідження на Правобережній Україні другої половини XIX — початку XX століття.						
Тема 1. В. Антонович – дослідник історії і пам'яток Правобережної України.	8		2	5	1	3
Тема 2. Музейні заклади Правобережної України історичного профілю.	13		2	10	1	3
Тема 3. Дослідник історії і пам'яток Правобережної України А. Прахов.	12		2	10		3
Тема 4. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва.	13		2	10	1	3
Тема 5. Застосування реконструктивних робіт для збереження пам'яток зодчества Правобережної України.	15	2	2	10	1	3
Тема 6. Науково-пошукові експедиції вчених і місцевих шанувальників історичної старовини по губерніях Правобережної України.	13	2		10	1	
Разом за модулем 2.	74	4	10	55	5	
Види підсумкових робіт						Бал
Модульна контрольна робота						60
ІНДЗ						10
Інше						30
Всього годин /балів	150	10	20	110	10	100

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Видами самостійної роботи студентів є підготовка до лекційних та семінарських занять, підготовка до проміжного контролю та виконання індивідуальних завдань (включає опрацювання першоджерел, підготовки обраного виду роботи).

Індивідуальні науково-дослідні завдання

Видами ІНДЗ у межах курсу «Історико-краєзнавча та пам'ятко-охоронна діяльність на Правобережній Україні у XVIII - XX ст.» є: виступи на наукових конференціях; участь у інтернет-конференціях; участь у всеукраїнських та регіональних олімпіадах; реферат з теми (розділу) або вузької проблематики; розробка тестових завдань з тематики курсу; підготовка комп'ютерних презентацій з окремих тем; написання есе, виконання творчих завдань.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) – написання роботи на одну із вказаних тем на основі аналізу наукової літератури та документальних джерел.

Вимоги:

- а) титульна сторінка;
- б) план;
- в) вступ;
- г) виклад основного матеріалу відповідно до пунктів плану;
- д) висновки;
- е) список використаної літератури.

Обсяг ІНДЗ має складати 12–15 сторінок друкованого тексту.

Форма контролю – співбесіда.

Перелік тем ІНДЗ:

1. Альбоми Г. Пейєра та Н. Орди.
2. Бібліотеки духовних навчальних закладів Подільської єпархії і їх роль у збереженні пам'яток друку та письма. Вивчення старожитностей і створення археологічної карти Подільської губернії (60-і рр. XIX – 1901 р.).
3. В. Антонович – дослідник історії і пам'яток Правобережної України .
4. Діяльність Історичного товариства Нестора-літописця .
5. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва.

6. Дослідник історії і пам'яток Правобережної України А. Прахов.
7. Євфимій Сіцинський (1859-1937): наукова та громадська діяльність.
8. Загальноросійські археологічні з'їзди – важливий етап у розвитку історичного пам'яткознавства Правобережної України.
9. Застосування реконструктивних робіт для збереження пам'яток зодчества Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.
10. Й. Сіцинський – організатор краєзнавчого руху і регіональних досліджень на Правобережній Україні.
11. Йосип Ролле – краєзнавець Поділля.
12. Історія Правобережної України у працях дослідників XIX – початку XX ст.
13. Колекція стародруків музею Подільського церковного історико-археологічного товариства: склад, провенієнції
14. Кость Широцький – дослідник української архітектури.
15. Леон Бялковський: польський академік з Поділля.
16. М. Іванішев – дослідник пам'яток Правобережної України.
17. М. Я. Орловський – дослідник історії сіл, міст і містечок України.
18. Місцеві шанувальники старовини – аматори з охорони культурної спадщини України.
19. Музейні заклади Правобережної України історичного профілю.
20. Наукові розвідки російських науковців з історичного пам'яткознавства Правобережної України.
21. Науково-пошукові експедиції вчених і місцевих шанувальників історичної старовини по губерніях Правобережної України .
22. Охорона фортифікаційних пам'яток XV-XVII ст. на Поділлі наприкінці XIX – початку XX ст.
23. Польські дослідники першої половини XIX ст. про історію і пам'ятки Київщини, Волині і Поділля.
24. Т. Раковський – член Подільського історико-археологічного товариства.
25. Теоретичні засади вивчення і збереження історичних пам'яток Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.
26. Участь М. Іванішева у систематизації „Архива Юго-Западной Руси”.

27. Формування фондів Подільського єпархіального Давньосховища (за матеріалами «Подольских епархиальных ведомостей» і «Трудов Подольского церковного историко-археологического общества»).

IV. Політика оцінювання

Оцінювання навчальних успіхів студента здійснюється на основі виконання індивідуального завдання, підготовки семінарських занять та контрольних робіт з курсу. Відвідування лекційного та семінарського курсів обов'язкове. Поточне оцінювання здійснюється за результатами підготовки студента до семінарських занять, активної участі них (30 б.). ІНДЗ оцінюється в 10 б. Модульні контрольні роботи виконуються у письмовій або тестовій формах (60 б.) .

В разі неможливості бути присутнім на заняттях, студент повідомляє про це старосту групи або викладача і складає дану пропущену тему викладачеві індивідуально.

За бажанням (при недостатній кількості балів) і консультацією із викладачем студент може додатково скласти тести за обраною темою або за результатом співбесіди і в такий спосіб підвищити підсумковий бал.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є залік. Контроль здійснюється за підсумками поточного, проміжного та модульного оцінювання, виконання ІНДЗ.

Питання для підсумкового контролю:

1. Бібліотеки духовних навчальних закладів Подільської єпархії і їх роль у збереженні пам'яток друку та письма. Вивчення старожитностей і створення археологічної карти Подільської губернії (60-і рр. XIX – 1901 р.) .
2. В. Антонович – дослідник історії і пам'яток Правобережної України .
3. Внесок Київської і Віленської археографічних комісій у дослідження її пам'яток.
4. Г. Павлуцький - дослідник історії і пам'яток Правобережної України.
5. Діяльність Історичного товариства Нестора-літописця .
6. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва.

7. Діяльність наукових та громадських товариств у справі вироблення концептуальних положень пам'яткоохоронної роботи у ХІХ – на початку ХХ ст.
8. Дослідник історії і пам'яток Правобережної України А. Прахов.
9. Євфимій Сіцінський (1859-1937): наукова та громадська діяльність.
10. Єпархіальна бібліотека в м. Кам'янець-Подільський – важливий осередок збереження пам'яток друку та письма Подільської губернії .
11. Загальноросійські археологічні з'їзди – важливий етап у розвитку історичного пам'яткознавства Правобережної України.
12. Застосування реконструктивних робіт для збереження пам'яток зодчества Правобережної України кінця ХVІІІ – початку ХХ століття.
13. Й. Сіцінський – організатор краєзнавчого руху і регіональних досліджень на Правобережній Україні.
14. Йосип Ролле – краєзнавець Поділля.
15. Історія Правобережної України у працях дослідників ХІХ – початку ХХ ст.
16. Колекція стародруків музею Подільського церковного історико-археологічного товариства: склад, провенієнції.
17. Кость Широцький – дослідник української архітектури.
18. Леон Бялковський: польський академік з Поділля.
19. М. Іванішев – дослідник пам'яток Правобережної України.
20. М. Тучемський – церковний дослідник Правобережної України.
21. М. Я. Орловський – дослідник історії сіл, міст і містечок України.
22. Місцеві шанувальники старовини – аматори з охорони культурної спадщини України.
23. Музейні заклади Правобережної України історичного профілю.
24. Наукові розвідки російських науковців з історичного пам'яткознавства Правобережної України.
25. Науково-пошукові експедиції вчених і місцевих шанувальників історичної старовини по губерніях Правобережної України .
26. Охорона фортифікаційних пам'яток ХV-ХVІІ ст. на Поділлі наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.

27. П. В. Клименко – історик Поділля.
28. Пам'яtkознавча діяльність Братства імені Князів Острозьких.
29. Пам'яtkознавча діяльність Волинського церковно-археологічного товариства у ХІХ – на початку ХХ ст.
30. Пам'яtkознавча діяльність православних церковних братств Луцька, Володимира-Волинського і Житомира.
31. Пам'яtkознавча діяльність Товариства дослідників Волині у ХІХ – на початку ХХ ст.
32. Пам'яtkознавча діяльності місцевих товариств: Волинського губернського статистичного комітету, історико-статистичного комітету з опису церков і парафій Волинської єпархії у ХІХ – на початку ХХ ст.
33. Петербурзька археологічна комісія і Московське археологічне товариство у дослідженнях історичного минулого і пам'яток Правобережної України.
34. Польські дослідники першої половини ХІХ ст. про історію і пам'ятки Київщини, Волині і Поділля.
35. Пошукова й пам'яtkоохоронна робота музейних закладів Волині у ХІХ – на початку ХХ ст.
36. Розбіжності та нечіткість формулювання терміну "історична пам'ятка" у Російській імперії та їх вплив на розвиток пам'яtkознавства.
37. Розробка й обговорення нормативних документів стосовно світського і церковного пам'яtkознавства в Російській імперії у ХІХ – на початку ХХ ст.
38. Роль Міністерства внутрішніх справ, Міністерства народної освіти і Синоду у виробленні правових положень пам'яtkознавства у ХІХ – на початку ХХ ст.
39. Становлення історичного пам'яtkознавства Волині, Холмщини і Підляшшя.
40. Створення Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва та його керівний склад.
41. Т. Раковський – член Подільського історико-археологічного товариства.

42. Теоретичні засади вивчення і збереження історичних пам'яток Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.
43. Термін "старожитності" у наукових та правових практиках XIX ст.
44. Участь М. Іванішева у систематизації „Архива Юго-Западной Руси”.
45. Формування фондів Подільського єпархіального Давньосховища (за матеріалами «Подольских єпархиальных ведомостей» і «Трудов Подольского церковного историко-археологического общества»).

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси (законодавчі джерела, рекомендована література (основна, додаткова, Інтернет-ресурси) та інші джерела).

1. Айвазян О. Б. Бібліотеки Подільської єпархії наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. *Освіта, наука і культура на Поділлі*: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. Т. 16. С. 51-63.
2. *Актуальні питання виявлення і дослідження пам'яток історії та культури*. 2 ч. - Ч.1. К.: Інститут історії України НАН України, 1999. 255 с.
3. Акуленко В.І. Охорона пам'яток культури в Україні (1917-1990). К.: Вища школа, 1991. 274 с.
4. Баженов Л. В. Alma-mater подільського краєзнавства / Лев Баженов. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. – 416 с.
5. Баженов Л. В. Архієпископ, ректор, учений (дослідник Поділля Митрофан Сіماشкевич). *Освіта, наука і культура на Поділлі*: зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський: Оіюм, 1998. Т. 1. С. 197-201.
6. Баженов Л. В. Здружені історією Поділля. Духовні витoki Поділля: творці історії краю. Хмельницький: Поділля, 1997. С. 15-20.
7. Баженов Л. В. Історичне краєзнавство Правобережної України ХІХ – на початку ХХ ст. Становлення. Історіографія. Бібліографія. Хмельницький: Доля, 1995. 255 с.
8. Баженов Л. В. Михайло Орловський – діяч українського національного відродження, видатний краєзнавець Поділля. Духовні витoki Поділля: творці історії краю. Хмельницький: Доля, 1994. С. 27-30.
9. Баженов Л. В. Поділля в працях дослідників і краєзнавців ХІХ-ХХ ст. Історіографія. Бібліографія. Матеріали. Кам'янець-Подільський, 1993. 480 с.
10. Баженова С. Е. До 100-річчя Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника. *VII Подільська історико-краєзнавча конференція (секція історії радянського періоду)*: тези доп. – Кам'янець-Подільський, 1987. С. 118-120.
11. Бондаренко Г. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк: РВВ "Вежа", 2003. Книга 1. 247 с.
12. Бондаренко Г. Історичне краєзнавство Волині. Луцьк: РВВ "Вежа", 2003. Книга 2. 215 с.

13. Гаврилюк С. Археологічні з'їзди і Волинь. *Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології*: Збірник наукових статей. – Чернівці: Золоті литаври, 1999. Том 3. С.212-216.
14. Гаврилюк С. В. Історичне пам'яткознавство Волині, Холмщини і Підляшшя (XIX – початок XX ст.): монографія. Луцьк: Вежа, 2002. 532 с.
15. Гаврилюк С. В. Історичне пам'яткознавство Волині XIX - початку XX ст. (За документами Рукописного архіву Інституту історії Матеріальної культури Російської Академії наук). *Архіви України*. 2002. № 4-6. С. 207-217.
16. Гаврилюк С. Волинезнавчі студії часопису “Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца”. *Українська періодика: Історія і сучасність* / Доп. та повід. VI Всеукр. наук.-теорет. конф. 11-13 трав. 2000 р.; За ред. М.М.Романюка. Львів: Б.в., 2000. С.251-253.
17. Гаврилюк С. Волинське церковно-археологічне товариство в історичних дослідженнях краю кінця XIX – початку XX ст. *Історія релігій в Україні: Праці X-ї міжнародної наукової конференції* (Львів, 16-19 травня 2000 року). Книга I. Львів: Логос, 2000. С. 95-101.
18. Гаврилюк С. Волинські пам'ятки в діяльності професора Адріана Прахова. *На службі Кліо*: Збірник наукових праць на пошану Любомира Романа Винара, з нагоди 50-ліття його наукової діяльності. Київ: Вид-во Отців Василіан “Місіонер”, 2000. С.418-428.
19. Гаврилюк С. Волинь у дослідженнях Історичного товариства Нестора-літописця. *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Історичні науки*. 2000. № 1. Луцьк: Вид-во Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 2000. С.45-50.
20. Гаврилюк С. Городоцький музей у краєзнавчих дослідженнях Волині. *Питання історії України*: Збірник наукових статей. Чернівці: Золоті литаври, 2000. Т.4. С.452-458.

21. Гаврилюк С. Джерела до вивчення історії перших музеїв Волинської губернії. *Волинський музей. Історія і сучасність*. Науковий збірник. Випуск II. Луцьк: Надстир'я, 1999. С.39-41.
22. Гаврилюк С. Діяльність православних церковних братств Волині у ХІХ столітті. *Науковий вісник ВДУ: Журнал Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Історія*. 1997. № 2. Луцьк: Вид-во Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 1997. С.40-42.
23. Гаврилюк С. Діяльність православних церковних братств щодо вивчення та збереження волинських старожитностей. *Літопис Волині*. 2001. Ч.1. С.55-61.
24. Гаврилюк С. Історичні пам'ятки Волині, Холмщини та Підляшшя у дослідженнях професора М.І.Петрова. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 96-97. Історія. Чернівці: Рута, 2000. С.172-182.
25. Гаврилюк С. Історичні розвідки учасників музейного будівництва на Волині другої половини ХІХ – початку ХХ ст. *Житомирщина на зламі тисячоліть: Науковий збірник "Велика Волинь": Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині*. Т.21 / Відп. редактор М.Ю.Костриця. Житомир: М.А.К., 2000. С.30-32.
26. Гаврилюк С. Краєзнавча й екскурсійна діяльність церковних братств Волині наприкінці ХІХ ст. *З історії вітчизняного туризму: Збірник наукових статей* К.: Б.в., 1997. С.39-44.
27. Гаврилюк С. Листування – одна з форм роботи Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва по виявленню відомостей про старожитності Волині (на основі документів Центрального державного історичного архіву у м. Києві). *Україна, українці, українознавство у ХХ ст. в джерелах і документах: Збірник наукових праць*. У 2-х частинах. К.: НВЦ "Наша культура і наука", 1999. Ч.1. С.124-128.

28. Гаврилюк С. Орест Левицький як пам'яткознавець Волині. *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету* [ВДУ ім. Лесі Українки]. 2001. Випуск 6. Луцьк: Вежа, 2001. С.110-114.
29. Гаврилюк С. Пам'яткознавча проблематика на сторінках православного часопису "Холмская церковная жизнь". *Історія релігій в Україні: Праці XI-ї міжнародної наукової конференції* (Львів, 16-19 травня 2001 року). Книга I. Львів: Логос, 2001. С.170-175.
30. Гаврилюк С. Пам'яткознавчий збірник "Древности Украины": історія підготовки, авторство, суспільний відгомін. *III Міжнародний науковий конгрес українських істориків "Українська історична наука на шляху творчого поступу"*. Луцьк, 17–19 травня 2006 р.: Доповіді та повідомлення: В 3-х т./ Укр. іст. т-во Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки / Гол. ред.: Л. Винар, І. Коцан; відп. ред.: С. Гаврилюк, О. Гаврилюк, В. Пришляк, Л. Шваб. Луцьк: РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 3. 540 с. С. 390–395.
31. Гаврилюк С. Пам'яткознавчі видання П. Батюшкова про Волинь як елемент русифікаторської політики самодержавства. *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Історичні науки*. 2001. № 5. Луцьк: Вежа, 2001. С.102-106.
32. Гаврилюк С. Перші дослідники археографічних та історичних пам'яток міста Володимира-Волинського. *Минуле і сучасне Волині: Олександр Цинкаловський і край*. Матеріали ІХ наукової історико-краєзнавчої міжнародної конференції. 20-23 січня 1998 р. /Відп. редактор Г.В.Бондаренко. Луцьк: Надстир'я, 1998. С.97-99.
33. Гаврилюк С. Питання охорони історичних пам'яток у діяльності державних установ і громадських організацій в Російській імперії (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.). *Студії з архівної справи та документознавства* / Держкомархів України; УНДІАСД;

- Європейський ун-т; редкол.: І.Б.Матяш (гол. ред.), Н.М.Христова (заст. гол. ред.), та ін. К., 2002. Т.8. С.147-153.
34. Гаврилюк С. Поняття історичної пам'ятки в російському пам'яткознавстві XIX – початку XX століть. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія”: Історичні науки*. Острог: Національний університет “Острозька академія”, 2002. Вип. 2. С. 229-240.
35. Гаврилюк С. Початки археологічних досліджень на Житомирщині. *Житомирщина крізь призму століть: Науковий збірник*. Відповідальний редактор М.Ю.Костиця. Житомир: Журфонд, 1997. С.13-15.
36. Гаврилюк С. Проблеми становлення історико-краєзнавчих досліджень Волині, Холмщини та Підляшшя у вітчизняній історичній науці кінця XX століття. *Міжнародний Науковий Конгрес “Українська історична наука на порозі XXI століття”*. Чернівці, 16-18 травня 2000 р. Доповіді та повідомлення. Чернівці: Рута, 2001. Т.1. С.362-368.
37. Гаврилюк С. Реконструкція пам'яток церковної архітектури Волині у другій половині XIX – на початку XX ст. *Літопис Волині*. 2008. Ч. 4. С. 13–17.
38. Гаврилюк С. Реконструкція пам'яток церковної архітектури Волині у другій половині XIX – на початку XX століть. *Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць*. Вип. 13. К.: УНІСЕРВ, 2002. С.9-12.
39. Гаврилюк С. Роль владики Модеста у налагодженні історико-краєзнавчої і пам'яткоохоронної роботи на Холмщині, Підляшші та Волині (друга половина XIX – початок XX ст.). *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Історичні науки*. 2000. № 3. Луцьк: Вид-во Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 2000. С. 12-16.

40. Гаврилюк С. Російське законодавство першої половини ХІХ століття про охорону пам'яток церковної старовини. *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки. Історичні науки*. 2001. № 10. Луцьк: Вежа, 2001. С.169-175.
41. Гаврилюк С. Формування документально-археографічної бази історичного волинезнавства. *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету [ВДУ ім. Лесі Українки]*. 1999. Вип.4. Луцьк: Вид-во Волинського державного університету ім. Лесі Українки, 1999. С.160-165.
42. Гаврилюк С. Церковні пам'яткознавчі осередки Холмщини та Підляшшя другої половини ХІХ – початку ХХ століть. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*. Вип. 123-124. Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці: Рута, 2002. С. 37-46.
43. Гаврилюк С. Церковно-археологічний музей при Холмському Свято-Богородицькому братстві. *Історія релігій в Україні: Праці ХІІ-ї міжнародної наукової конференції (Львів, 20-24 травня 2002 року)*. Книга І. Львів: Логос, 2002. С.93-98.
44. Завальнюк О. М. Подільські бібліотеки наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. *Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2002. Т. 2. С. 3-15.*
45. Заремба С. З. Українське пам'яткознавство: історія, теорія, сучасність. К.: Логос, 1995. 447 с.
46. Заремба С. Нариси з історії українського пам'яткознавства. К.: ТОВ Видавництво „Аратта”, 2002. 204 с.
47. Зарубіжний досвід збереження нерухомої історико-культурної спадщини. *Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження*. К., 1998. С.91-103.
48. Качковська Л. Р. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва щодо вивчення і збереження культурної

- спадщини Правобережної України: автореф. дис. ... канд. іст. наук
Леся Качковська. Луцьк, 2012. 19 с.
49. Кух О. М. Київський відділ Російського імператорського воєнно-історичного товариства: подільський вектор діяльності (1911-1914 рр.). *Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції*. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. С. 66-73.
 50. Кушпетюк О. Вітчизняна історіографія про перші музеї Волинської губернії. Україна, українці, українознавство у ХХ ст. в джерелах і документах: Збірник наукових праць. У 2-х частинах. К.,1999. Ч.1. С.102-105.
 51. Кушпетюк О. Звіти Городоцького музею барона Ф.Штейнгеля – джерело вивчення історії одного з перших музеїв Волинської губернії . *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету*. Випуск 3.Луцьк, 1998. С.77-79.
 52. Кушпетюк О. Історико-краєзнавча діяльність братства імені князів Острозьких. *Збірник навчально-методичних матеріалів і наукових статей історичного факультету*. Випуск 4.- Луцьк, 1999.С.26-30.
 53. Кушпетюк О. Історико-краєзнавча діяльність музею при Товаристві дослідників Волині. *Житомирщина на зламі тисячоліть: Науковий збірник “Велика Волинь”*: Праці Житомирського науково-краєзнавчого товариства дослідників Волині. Т.2. Житомир, 2000. С.33-35.
 54. Кушпетюк О. Історичні пам'ятки в експозиціях волинських давньосховищ кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Питання історії нового та новітнього часу*: Збірник наукових статей. Випуск 7. Чернівці, 2000.254-261.
 55. Кушпетюк О. Микола Федотович Біляшівський і волинське музейництво. *Науковий вісник Волинського державного університету імені Лесі Українки. Історичні науки*. Луцьк, 2000. № 1. С.96-100.
 56. Кушпетюк О. Музеї Волинської губернії – осередки збереження культурних надбань українського народу. *Етнос. Культура. Нація*:

Матеріали міжнародної наукової конференції 29-31 жовтня 1998 року. Дрогобич, 1999. С.243-247.

57. Кушпетюк О. Наукові експедиції (екскурсії) музейних закладів ХІХ – початку ХХ ст. по вивченню історії та старожитностей Волині. *Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології*: Збірник наукових статей. Чернівці, 1999. Том 3. С.221-225.
58. Логвин Г. Етика реставратора і науковця. *Пам'ятки України*. 2001. №4. С.17-23.
59. Логвин Н. До історії реставрації пам'яток в Україні кінця ХІХ – початку ХХ ст. *Архітектурна спадщина України*. Вип. 3. 4.1. Питання історіографії та джерелознавства української архітектури / За ред. В. Тимофієнка. К.: Українознавство, 1996. С. 194.
60. Петров М. Б. П. В. Клименко – історик Поділля. Духовні витоки Поділля: творці історії краю. Хмельницький: Поділля, 1994. С. 43-44.
61. Петровський О.М., Мороз В.Р. Проблеми збереження культових споруд пам'яток архітектури та шляхи її вирішення. *Проблеми збереження і використання культурної спадщини в Україні*: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. м.Святогірськ Донецької області 25-27 травня 2005 року. Слов'янськ, 2005. С.99-100.
62. Поливач К.А. Історико-культурна спадщина як фактор розвитку регіонів та населених місць України. *Український географічний журнал*. 2005. № 1. С.35-62.
63. Прокопчук В. С. Йосип Ролле – краєзнавець Поділля. Поляки на Хмельниччині: погляд крізь віки. Хмельницький: Поділля, 1999. С. 495-506.
64. Семенчук С. Язичницька скульптура з археологічної карти Ю. Й. Сіцінського в Середньому Подністров'ї. *Зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф., присв. 120-й річниці заснування Кам'янець-Поділ. держ. іст. музею-заповідника*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2010. С. 97-100.

65. Соловей В. П. Заснування історичного музею-заповідника. *Зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф., присв. 120-й річниці заснування Кам'янець-Поділ. держ. іст. музею-заповідника.* Кам'янець-Подільський: ПП«Медобори-2006», 2010. С. 13-19.
66. Соловей В. П. Ю. Й. Січінський – один із фундаторів музею в м. Кам'янці-Подільському. *Поділля в житті, діяльності і творчості Юхима Січінського і Володимира Січинського:* зб. матер. міжнар. наук.-краєзн. конф., присв. 150-річчю від дня народження Ю. Січінського і 115-річчю від дня народження В. Січинського. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2010. С. 65-69.
67. Соломонова Т. Р. Колекція стародруків музею Подільського церковного історико-археологічного товариства: склад, провенієнції. *Освіта, наука і культура на Поділлі:* зб. наук. пр. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. Т. 10. С. 370-379.
68. Старенький І. О. 102. Діяльність подільського духовенства зі збереження архівної спадщини на території Поділля в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. *Краєзнавство.* 2013. №1. С. 95-102.
69. Старенький І. О. Бібліотека Давньосховища при Подільському єпархіальному історико-статистичному комітеті як осередок збереження пам'яток друку та письма (1890-1920 рр.). *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки.* Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. Вип. 5. С. 125-129.
70. Старенький І. О. Діяльність подільського духовенства з охорони пам'яток архітектури в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. *Праці Центру пам'яткознавства:* зб. наук. праць. К.: Центр пам'яткознавства, 2011. Вип. 20. С. 32-50.
71. Старенький І. О. До питання охорони Кам'янець-Подільської фортеці в 1812-1918 рр. *Археологія і фортифікація Середнього Подністр'я:* зб. матер. ІІ всеукр. наук.-практ. конф. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2012. С. 170-173.

72. Старенький І. О. Єпархіальна бібліотека в м. Кам'янець-Подільський – важливий осередок збереження пам'яток друку та письма Подільської губернії. *Православ'я в Україні: зб. матер. II всеукр. наук. конф.* К.: Київська православна духовна академія, 2013. Ч. 2. С. 524-529.
73. Старенький І. О. Законодавче регулювання пам'яткоохоронної діяльності подільського духовенства ХІХ – початку ХХ ст. *Краєзнавець Хмельниччини: наук.-краєзн. зб.* – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2014. Вип. 6. С. 42-45.
74. Старенький І. О. Охорона пам'яток археології подільським духовенством у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. *Археологія і фортифікація Середнього Подністрів'я: зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф., на честь 10-річчя створення відділу старожитностей Кам'янець-Поділ. держ. іст. музею-заповідника.* Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2011. С. 129-136.
75. Старенький І. О. Охорона фортифікаційних пам'яток ХV-ХVІІ ст. на Поділлі наприкінці ХІХ – початку ХХ ст. *Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. «Козацька доба в історії Поділля та Південно-Східної Волині»*, присв. 365-річчю Пилявецької битви. Хмельницький: Мельник А. А., 2013. С. 212-216.
76. Старенький І. О. Подільське єпархіальне Давньосховище: віхи розвитку (1890-1920 рр.). *Науковий вісник «Межибіж»: матер. V наук.-краєзн. конф. «Стародавній Межибіж в історико-культурній спадщині України»*. Хмельницький: Мельник А. А., 2011. Ч. 2. С. 158-166.
77. Старенький І. О. Розвиток архівної справи на Поділлі в ХІХ – на початку ХХ ст. *Сучасні засоби збереження документів та нові методологічні підходи до наукових досліджень і застосування документів Національного архівного фонду України: наук. зб. за підсумками всеукр. наук.-практ. конф.* Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2012. С. 86-92.
78. Старенький І. О. Формування фондів Подільського єпархіального Давньосховища (за матеріалами «Подольских єпархиальных

- ведомостей» і «Трудов Подольского церковного историко-археологического общества»). *Зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф., присв. 120-й річниці заснування Кам'янець-Поділ. держ. іст. музею-заповідника*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2010. С. 74-79.
79. Стецюк В. Б. Проскурівський підвідділ Російського імператорського воєнно-історичного товариства (1911-1914 рр.). *Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр.* Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2009. Т. 13. С. 92-99.
80. Сучасні інформаційні технології в охороні та дослідженні пам'ятника історії та культури. *Історико-культурна спадщина України: проблеми дослідження та збереження*. К., 1998. С.91-103.
81. Телячий Ю. В. Ю. Й. Сіцінський і Кабінет мистецтва Кам'янець-Подільського державного українського університету. *Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність: зб. наук. пр. за підсумками III міжнар. наук.-практ. конф. «Кам'янець-Подільський у контексті українсько-європейських зв'язків: історія і сучасність»*. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2010. С. 113-115.
82. Терещук К. Л. Культурно-просвітницька діяльність бібліотек Подільського регіону в 1918-1919 рр. *Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр.* Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2010. Т. 16. С. 132-137.
83. Трембіцький А. А. До питання взаємовідносин знаних українських археологів С. С. Гамченка та Є. Й. Сіцінського. *Археологія і фортифікація Середнього Подністрів'я: зб. матер. всеукр. наук.-практ. конф. на честь 10-річчя створення відділу старожитностей Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника*. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2011. С. 148-155.
84. Трембіцький А. М. Є. Й. Сіцінський – організатор краєзнавчого руху і регіональних досліджень. *Студії Кам'янець-Подільського Центру*

- дослідження історії Поділля. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2005. Т. 1. С. 76-102.
85. Трембіцький А. М. Є. Й. Сіцінський як дослідник подільської церкви. *Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр.* Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2006. Т. 6. С. 179-190.
86. Трембіцький А. М. Євфимій Сіцінський (1859-1937): наукова та громадська діяльність. Хмельницький: Мельник А. А., 2009. 300 с.
87. Трембіцький А. М. З історії співпраці знаних українських археологів Сергія Гамченка та Євфимія Сіцінського. *Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції.* Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. С. 681-692.
88. Трембіцький А. М. М. Я. Орловський і Є. Й. Сіцінський – дослідники історії сіл, міст і містечок України. *Матеріали XI Подільської історико-краєзнавчої конференції.* Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. С. 398-406.
89. Трембіцький А. М. Митрофан Сімашкевич: хроніка життєвих і творчих шляхів (1845-1930 рр.). *Освіта, наука і культура на Поділлі: зб. наук. пр.* Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2004. Т. 4. С. 138-146.
90. Федорова Л. Д. Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва зі збереження культурної спадщини України. 1910-1920 рр.: монографія. К.: Ін-т іст. України, 2008. 296 с.
91. Федорова Л. Д. Київське воєнно-історичне товариство в пам'яткоохоронному і краєзнавчому русі Наддніпрянської України початку ХХ ст. К.: Ін-т іст. України, 2005. 261 с.
92. Федорова Л. Д. Теоретичні та правові питання збереження культурної спадщини в діяльності пам'яткоохоронних структур України (1910-ті рр.) *Укр. іст. журн.* 2011. №1. С. 91-106.
93. Черняк В. В. Леон Бялковський: польський академік з Поділля. *Матеріали XIII Подільської історико-краєзнавчої конференції.* Кам'янець-Подільський: Абетка, 2010. С. 626-636.
94. Шилов Д. Н. Матеріали к «Русскому провинциальному некрополю» по Подольской губернии. *Наукові праці Кам'янець-Подільського*

національного університету імені Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2008. С. 204-219. (Серія «Бібліотекознавство. Книгознавство»; вип. 1).

95. Шуба О. В. Церковне пам'яткознавство у національному відродженні України. *Археометрія*. 1998. №2. С. 96-105.

VIII. Теми семінарських занять

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Історико-краєзнавча та пам'яткоохоронна діяльність на Правобережній Україні кінця XVIII – першої половини XIX століття.		
1	Теоретичні засади вивчення і збереження історичних пам'яток Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.	2
2	Загальноросійські археологічні з'їзди – важливий етап у розвитку історичного пам'яткознавства Правобережної України.	2
3	Петербурзька археологічна комісія і Московське археологічне товариство у дослідженнях історичного минулого і пам'яток Правобережної України.	2
4	М. Іванішев – дослідник пам'яток Правобережної України.	2
5	Діяльність Історичного товариства Нестора-літописця.	2
Змістовий модуль 2. Історико-краєзнавчі та пам'яткоохоронні дослідження на Правобережній Україні другої половини XIX — початку XX століття.		
6	В. Антонович – дослідник історії і пам'яток Правобережної України.	2
7	Музейні заклади Правобережної України історичного профілю.	2
8	Дослідник історії і пам'яток Правобережної України А. Прахов.	2
9	Діяльність Київського товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва.	2
10	Застосування реконструктивних робіт для збереження пам'яток зодчества Правобережної України.	2
	Разом	20